

**EIROPAS HARTA
PAR VIETĒJO PAŠVALDĪBU**

ETS No 122

European Charter of Local Self-government

Strasbūra 15.X. 1985

PREAMBULA

Eiropas Padomes Dalībvalstis, kas parakstījušas šo Hartu,

- Uzskatīdamas, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt ciešāku vienotību starp tās locekļiem tiem kopējo mantoto ideālu un principu īstenošanā un aizsargāšanā;
- Uzskatīdamas, ka viena no šī mērķa sasniegšanas metodēm ir vienošanās noslēgšana pārvaldes sfērā;
- Uzskatīdamas, ka viens no katras demokrātiskas iekārtas galvenajiem pamatiem ir vietējās valsts varas institūcijas;
- Uzskatīdamas, ka pilsoņu tiesības piedalīties valsts lietu pārvaldīšanā pieder pie demokrātijas principiem, kas ir kopīgi visām Eiropas Padomes Dalībvalstīm;
- Būdamas pārliecinātas, ka šīs tiesības vistiešāk var realizēt tieši vietējo valsts varas institūciju līmenī;
- Būdamas pārliecinātas, ka ar reālu varu apveltītu vietējo valsts varas institūciju pastāvēšana nodrošina efektīvu un vienlaikus pilsoņiem pietuvinātu pārvaldi;
- Apzinādamās, ka vietējo pašvaldību aizsardzība un nostiprināšana dažādās Eiropas valstīs ir svarīgs ieguldījums tādas Eiropas veidošanā, kas balstās uz demokrātijas un varas decentralizācijas principiem;
- Paužot pārliecību, ka šī mērķa īstenošanai nepieciešamas demokrātiski izveidotas vietējās valsts varas institūcijas, kuras ir pilnvarotas pieņemt lēmumus un ir apveltītas ar plašu autonomiju tiklab attiecībā uz savām pilnvarām, kā arī attiecībā uz veidiem un paņēmieniem, ar kuriem tās tiek īstenotas, un attiecībā uz to realizācijai nepieciešamajiem līdzekļiem,

Vienojās par sekojošo:

1.pants.

Puses apņemas uzskatīt par saistošiem turpmākos pantus šīs Hartas 12.pantā noteiktajā kārtībā un apjomā.

I DAĻA

2.pants.

Vietējās pašvaldības konstitucionālais un tiesiskais pamats

Vietējās pašpārvaldes principam ir jābūt noteiktam nacionālajā likumdošanā un - pēc iespējas - konstitūcijā.

3.pants.

Vietējās pašvaldības jēdziens

1.Vietējā pašvaldība nozīmē vietējās valsts varas institūcijas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu publisko lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs.

2.Šīs tiesības realizē padomes vai pārstāvju sapulces, kuru locekļus brīvi ievēlē aizklāti balsojot uz tiešu, vienlīdzīgu un vispārēju vēlēšanu tiesību pamata, kurām var būt pakļautas izpildinstitūcijas. Šis princips nekādā veidā neietekmē tiesības izmantot pilsoņu sapulces, referendumus vai jebkuru citu pilsoņu tiešās līdzdalības formu, kur to atļauj likums.

4.pants.

Vietējās pašvaldības pilnvaru loks

1.Vietējo valsts varas institūciju pamata pilnvaras un pienākumus nosaka konstitūcija vai likums. Taču šis noteikums neliedz piešķirt vietējām valsts varas institūcijām pilnvaras un pienākumus īpašiem mērķiem saskaņā ar likumu.

2.Vietējās valsts varas institūcijas likumā noteiktajos ietvaros ir pilnā mērā tiesīgas īstenot savu iniciatīvu ikvienā jautājumā, kurš nav izslēgts no to kompetences vai uzdots veikt kādai citai valsts varas institūcijai.

3.Pamatā publiskos pienākumus pēc iespējas realizē tās valsts varas institūcijas, kuras atrodas vistuvāk pilsoņiem. Uzdodot kāda pienākuma izpildi citai valsts varas institūcijai ir jāņem vērā uzdevuma apjoms un būtība, kā arī efektivitātes un ekonomijas nosacījumi.

4.Vietējām valsts varas institūcijām piešķirtās pilnvaras parasti ir pilnīgas un ekskluzīvas. Cita centrālā vai reģionālā valsts varas institūcija tās var samazināt vai ierobežot vienīgi likumā noteiktajos gadījumos.

5.Gadījumos, kad centrālās vai reģionālās valsts varas institūcijas nodod savas pilnvaras vietējām valsts varas institūcijām, tām, tiktāl, cik tas ir iespējams ir jāļauj šo pilnvaru realizēšanu brīvi pielāgot vietējiem apstākļiem.

6.Plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesā par jautājumiem, kas tieši attiecas uz vietējām valsts varas institūcijām, ir nepieciešams savlaicīgi un likumā noteiktajā kārtībā ar tām konsultēties, tiktāl, cik tas ir iespējams.

5.pants.

Vietējo valsts varas institūciju robežu aizsardzība

Nav atļauts izdarīt grozījumus vietējo valsts varas institūciju teritoriju robežās, iepriekš nekonsultējoties ar attiecīgās teritorijas iedzīvotājiem referendumā ceļā, kad tas ir atļauts ar likumu.

6.pants.

Administratīvo struktūru un līdzekļu atbilstība vietējo valsts varas institūciju uzdevumiem

1.Vietējām valsts varas institūcijām ir atļauts nepārkāpjot likumā paredzētos vispārējos noteikumus, pašām noteikt iekšējās pārvaldes struktūras, lai tās atbilstu specifiskajām vietējām vajadzībām un nodrošinātu efektīvu pārvaldi.

2.Vietējo valdību darbinieku dienesta apstākļiem ir jānodrošina augstas kvalifikācijas darbinieku pieņemšana darbā saskaņā ar konkursa un kompetences principiem; šajā nolūkā ir jārada atbilstoši mācību un darba samaksas apstākļi un iespējas virzīties augšup pa karjeras kāpnēm.

7.pants.

Vietējā līmeņa pilnvaru realizācijas priekšnoteikumi

1.Vietējo vēlēto pārstāvju darba apstākļiem ir jānodrošina brīva iespēja šiem pārstāvjiem realizēt savas funkcijas.

2.Darba apstākļiem ir jābūt tādiem, lai kompensētu šiem pārstāvjiem ar dienestu saistītos izdevumus naudas izteiksmē, kā arī, tiktāl, cik tas ir paredzēts likumā, kompensētu zaudētos ienākumus vai algu un nodrošinātu atbilstošu sociālās labklājības aizsardzību.

3.Jebkuras funkcijas un darbības, kuras nav savienojamas ar vietējās vēlētajās amatpersonas statusu tiek noteiktas likumā vai tiesību pamatprincipos.

8.pants.

Administratīvā uzraudzība pār vietējo valsts varas institūciju darbību

1. Jebkuru administratīvo uzraudzību pār vietējo valsts varas institūciju darbību var veikt tikai konstitūcijā vai likumā noteiktajā kārtībā un gadījumos.
2. Jebkura administratīvā uzraudzība pār vietējo valsts varas institūciju darbību parasti tiek virzīta uz to, lai nodrošinātu tās atbilstību likumam un konstitucionālajiem principiem. Taču administratīvu uzraudzību var realizēt arī gadījumos, kad tā var sekmēt vietējām valsts varas institūcijām uzdota uzdevuma efektīvāku izpildi.
3. Administratīvā uzraudzība pār vietējām valsts varas institūcijām tiek realizēta tādā veidā, lai kontrolējošās institūcijas iejaukšanās būtu proporcionāla to interešu svarīgumam, kuru aizsardzība ir iejaukšanās mērķis.

9.pants.

Vietējo valsts varas institūciju finansu līdzekļi

1. Vietējām valsts varas institūcijām tautsaimniecības politikas ietvaros ir tiesības uz saviem finansu līdzekļiem, kas ir adekvāti un ar kuriem tās var brīvi rīkoties savu pilnvaru robežās.
2. Vietējo valsts varas institūciju finansu līdzekļi ir adekvāti pilnvarām, kas šīm institūcijām ir noteiktas konstitūcijā un ar likumu.
3. Vismaz daļu no vietējo valsts varas institūciju finansu līdzekļiem ir jāveido vietējiem nodokļiem un nodevām, kuru likmes tās ir tiesīgas noteikt likumā paredzētajās robežās.
4. Finanšu sistēmām uz kuru pamata vietējās valsts varas institūcijas saņem līdzekļus ir jābūt pietiekami daudzveidīgām un elastīgām, lai praksē tās pēc iespējas atbilstu vietējo institūciju uzdevumu realizēšanas faktiskajiem uzdevumiem.
5. Lai aizsargātu finansu ziņā vājākās vietējās valsts varas institūcijas, nepieciešams izveidot institūciju, kas regulētu finansu stāvokļa izlīdzināšanas kārtību, vai jāveic līdzvērtīgi pasākumi, lai labotu sekas, kas cēlušas no vietējo valsts varas institūciju izdevumu nastas un potenciālo finansēšanas avotu nevienāda sadalījuma. šāda kārtība vai pasākumi neierobežo vietējo institūciju tiesības brīvi rīkoties savas kompetences ietvaros.
6. Noteiktā kārtībā ir jākonsultējas ar vietējām valsts varas institūcijām par kārtību, kādā tām piešķirami pārdalāmie līdzekļi.
7. Dotācijas, kuras tiek piešķirtas vietējām valsts varas institūcijām, cik iespējams nedrīkst būt paredzētas tikai noteiktu projektu finansēšanai. Subsīdiju piešķiršana neierobežo vietējo valsts varas institūciju galveno brīvību - tiesības izraudzīties finansu politiku savas kompetences ietvaros.
8. Lai varētu izdarīt aizņēmumus kapitālieguldījumu finansēšanai, vietējām valsts varas institūcijām likumā noteiktajos ietvaros jābūt pieejamam nacionālajam kapitāla tirgum.

10.pants.

Vietējo valsts varas institūciju tiesības apvienoties

1.Realizējot savas pilnvaras, vietējām institūcijām ir tiesības sadarboties un likumā noteiktās robežās veidot konsorcijs ar citām vietējām valsts varas institūcijām ar mērķi īstenot uzdevumus, par kuriem tām ir kopēja interese.

2.Katrai valstij ir jāatzīst vietējo valsts varas institūciju tiesības apvienoties kopējo interešu aizstāvēšanai un attīstīšanai un iestāties starptautiskajās vietējo valsts varas institūciju apvienībās.

3.Vietējām valsts varas institūcijām ir tiesības sadarboties ar līdzīgām citu valstu institūcijām saskaņā ar šādas sadarbības nosacījumiem, kuri var tikt noteikti ar likumu.

11.pants.

Vietējās pašvaldības tiesiskā aizsardzība

Vietējām valsts varas institūcijām ir tiesības griezties tiesā, lai nodrošinātu savas iespējas brīvi realizēt savas pilnvaras un valsts konstitūcijā un likumdošanas aktos ietvertu vietējās valsts pašpārvaldes principu ievērošanu.

II DAĻA DAŽĀDI NOTEIKUMI

12.pants.

Saistības

1.Katra Līgumslēdzēja Puse apņemas uzskatīt par tai saistošiem vismaz divdesmit Hartas I daļas punktus, turklāt vismaz desmit no tiem ir jāizvēlas no sekojošiem pantiem:

- 2.pants,

- 3.panta 1. un 2.punkts,

- 4.panta 1.,2. un 4.punkts,

- 5.pants,

- 7.panta 1.punkts,

- 8.pants 2.punkts,

- 9.panta 1.,2. un 3.punkts,

- 10.panta 1.punkts,

- 11.pants.

2. Katra Līgumslēdzēja Valsts, iesniedzot ratifikācijas rakstu vai dokumentu par pieņemšanu vai pievienošanu Hartai, paziņo Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram, kurus punktus tā ir izvēlējusies saskaņā ar šī panta pirmā punkta noteikumiem.

3. Vēlāk jebkurā laikā katra Līgumslēdzēja Puse var paziņot Ģenerāļsekretāram, ka tā uzskata par saistošiem jebkurus Hartas punktus, kurus tā vēl nebija jau pieņēmusi saskaņā ar šā panta pirmā punkta noteikumiem. Šādas vēlāk pieņemtas saistības tiek uzskatītas par ratifikācijas, pieņemšanas vai pievienošanās dokumenta neatņemamu sastāvdaļu attiecībā uz Pusi, kas par tām paziņo, un stājas spēkā pirmajā mēneša dienā pēc triju mēnešu termiņa izbeigšanās, skaitot no dienas, kad Ģenerāļsekretārs saņēmis attiecīgo paziņojumu.

13.pants.

Valsts varas institūcijas, kurām Harta tiek piemērota

Šajā Hartā ietvertie vietējās pašpārvaldes principi attiecas uz visām Līgumslēdzēju Valstu teritorijā esošajām vietējo valsts varas institūciju kategorijām. Tomēr katra Puse, iesniedzot ratifikācijas rakstu vai dokumentu par Hartas pieņemšanu vai pievienošanu tai, var norādīt uz kurām vietējo vai reģionālo valsts varas institūciju kategorijām šī Harta tiek attiecināta vai kuras to kategorijas tiek izslēgtas no tās darbības loka. Līgumslēdzēja Puse var arī vēlāk attiecināt Hartas darbību uz citām vietējo vai reģionālo valsts varas institūciju kategorijām, par to paziņojot Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram.

14.pants.

Informēšana

Katra Līgumslēdzējai Pusei ir jāiesniedz Eiropas Padomes Ģenerāļsekretāram visa attiecīgā informācija par likumdošanas noteikumu pieņemšanu un citiem pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu atbilstību šai Hartai.

III DAĻA

15.pants.

Parakstīšana, ratifikācija un spēkā stāšanās

1. Šī Harta ir atvērta parakstīšanai Eiropas Padomes dalībvalstīm. Harta ir jāratificē, jāpieņem vai tai ir jāpievienojas. Ratifikācijas raksti vai dokumenti par Hartas

pieņemšanu vai pievienošanu tai ir jāiesniedz glabāšanā Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram.

2. Šī Harta stājas spēkā pēc trim mēnešiem no dienas, kad saskaņā ar šā panta iepriekšējā punkta noteikumiem četras Eiropas Padomes dalībvalstis ir izteikušas ir izteikušas savu piekrišanu uzskatīt šo Hartu par saistošu, proti, ar šiem trim mēnešiem sekojošā mēneša pirmo datumu.

3. Attiecībā uz jebkuru Eiropas Padomes dalībvalsti, kura vēlāk izteikusi savu piekrišanu uzskatīt tai Hartu par saistošu, Harta stājas spēkā pēc trim mēnešiem no dienas, kad šī valsts ir iesniegusi ratifikācijas rakstu vai dokumentu par Hartas pieņemšanu vai pievienošanu tai, proti, ar šiem trim mēnešiem sekojošā mēneša pirmo datumu.

16.pants. ***Teritoriālā atruna***

1. Katra valsts parakstot šo Hartu vai iesniedzot ratifikācijas rakstu vai dokumentu par Hartas pieņemšanu, pievienošanu tai vai akceptēšanu, var norādīt teritoriju vai teritorijas, uz kurām šī Harta attiecas.

2. Katra valsts jebkurā brīdī var ar Eiropas Padomes Ģenerālsēkretāram adresētu deklarāciju paplašināt šīs Hartas darbību uz jebkuru citu deklarācijā norādītu teritoriju. Attiecībā uz šo teritoriju harta stājas spēkā pēc trim mēnešiem no dienas, kad deklarāciju saņēmis Ģenerālsēkretārs, proti, ar šiem trim mēnešiem sekojošā mēneša pirmo datumu.

3. Katra deklarācija, kas sastādīta saskaņā ar diviem iepriekšējiem punktiem attiecībā uz jebkuru deklarācijā norādītu teritoriju, var tikt anulēta, nosūtot Ģenerālsēkretāram adresētu paziņojumu.

17.pants. ***Denonsācija***

1. Katrai Līgumslēdzējai Pusei ir tiesības denonsēt šo Hartu jebkurā laikā pēc piecu gadu perioda izbeigšanās, skaitot no dienas, kad tā ir stājusies spēkā attiecībā uz konkrēto valsti. Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs par denonsāciju ir jāinformē sešus mēnešus iepriekš. šāda denonsācija neietekmē Hartas spēkā esamību citām Līgumslēdzējām Pusēm ar nosacījumu, ka to skaits nekad nebūs mazāks par četrām šādām Pusēm.

2. Saskaņā ar šā panta iepriekšējā punkta noteikumiem katra valsts var denonsēt jebkuru pirms tam pieņemto I daļas punktu ar nosacījumu, ka Puse turpina uzskatīt par tai saistošiem 12.panta pirmajā punktā noteikto punktu skaitu un veidu. Tiks uzskatīts, ka jebkura Puse, kas denonsējusi vienu no punktiem un tādējādi vairs neatbilst 12.panta pirmā punkta prasībām, līdz ar to ir denonsējusi Hartu kopumā.

18.pants.
Paziņojumi

Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs paziņo Eiropas Padomes dalībvalstīm par:

- a. katru parakstīšanu;
- b. katru dokumentu, kas tiek iesniegts par ratifikāciju, pieņemšanu vai pievienošanos;
- c. katru termiņu, kad šī Harta stājas spēkā saskaņā ar 15.pantu;
- d. katru paziņojumu, kas saņemts 12.panta otrā un trešā punkta noteikumu sakarā;
- e. katru paziņojumu, kas saņemts 13.panta noteikumu sakarā;
- f. jebkuru citu aktu, paziņojumu vai korespondenci, kas attiecas uz šo Hartu.

Apliecinot iepriekšminēto, zemākminētās personas, būdamas uz to attiecīgi pilnvarotas ir parakstījušas šo Hartu.

Parakstīta Strasbūrā, 1985.gada 15.oktobrī angļu un franču valodās, abi teksti ir vienlīdz autentiski, vienā eksemplārā, kurš tiek nodots glabāšanā Eiropas Padomes arhīvos. Eiropas Padomes Ģenerālsēkretārs nosūta apliecinātas kopijas visām Eiropas Padomes Dalībvalstīm.